

Dr. Révay Bódog, Dr. Ribáry Ernő és Dr. Vidor Jenő; *Alelnökök*: Dr. Biró László, Dr. Kelemen Frigyes Ottó, Dr. Szegő Ferenc és Dr. Vészi Mátyás; *Ügyészek*: Dr. Dusárdy István, Dr. Fränkel Pál, Dr. Nyulászi Alajos, Dr. Sebestyén Ernő, Dr. Simon Mihály Pál, Dr. Taubner Géza; *Titkárok*: Dr. Algai József, Dr. Bálint László, Dr. Gutmann Lajos, Dr. Hódy János, Dr. Kelemen Ernő, Dr. Pályi Gyula, Dr. Szőke Sándor és Dr. Tóth Miklós; *Pénztárosok*: Dr. Acsay Tihamér, Dr. Temple Rezső és Dr. Zoltán József; *Könyvtárosok*: Dr. Fenyves Béla, Dr. Gulya László és Dr. Weisz Artur. Ezenkívül 70 választmányi tag.

*

Amidőn az O. Ű. Sz.-et ez alkalomból üdvözöljük és nehéz munkájához sok sikert kívánunk, úgy gondoljuk, hogy a Szövetség legelső feladataul kell, hogy tekintse, hogy *minden magyar ügyvéd* helyet foglaljon tagjai sorában, mert a Szövetség, amely az egyetemes magyar ügyvédi kar érdekeiért küzd, nehéz munkáját felette megkönnyitendő és hathatósabbá tenné a teljes és egységes tömörülés.

sz—y.

Az ügyvéd, mint vagyongazdálkodó; beolvadása a gazdasági életbe.¹

Irta: Dr. Oppler Emil.

Amig Angliában és Franciaországban az ügyvéd csak jogász, plaideur és politikus (vagy fordítva), addig nálunk és egész Középeurópában egyuttal a fél mandatáriusa, számára pénzt hajt be, értékeket vesz fel, ad el s letéteket kezel. A laikus gyakran azt hiszi, hogy a ragyogó szellemű híres, nagy ügyvéd, az ismert nevű védő, egyuttal a legjobb *vagyongazdálkodó*. Többnyire csalódni fog. Nem mindig. Ha a temperamentumos védőben ninesenek meg egyuttal a művésznél oly gyakori bohém vonások, ha erős az önfegyelmzése, ha nemcsak zseni, hanem egyuttal szorgalmas munkás, aki köznapi kérdéseket is képes ellátni a rendes kereskedő gondosságával s a gazdasági problémáknak is szentel időt és tanulmányt, akkor kitünő vagyongazdálkodó is lehet.

Az ügyvédi hivatásnak ez az ága sem alacsonyabb rendű, csak másfajta vérmérsékletet, más irányú elmélye-

¹ Fejezet szerzőnk pályadíjnyertes művéből: Az ügyvédkedés művészete. (Grill Károly könyvkiadóvállalat Budapest, 1929. 185. l.) Ara 5.50 P.

dést és eltérő technikai eljárást igényel. Előfeltétele: az ügyfél legteljesebb bizalma, amelyet — igaz — többnyire csak évtizedes becsületes munkával tud megszerezni, kiérdemelni az ügyvéd. Kivétel az olyan kliens, aki a vagyionkezelő ügyvédet már atyjától örökölte, ami a mágnás-családoknál és némely patricius családnál gyakori s ahol néha meghitt, meleg viszony fejlődik ki ügyvéd és család között. Néha megtörténik fordítva is. De ezt az öröklött klienturát újból meg kell szereznie, kikell érdemelnie, hogy valójában bírja és megtartsa.

Nagy uradalmak ügyvédjei, ha feladatukat lelkiismeretesen végzik, átértik és átérzik az ügyek szakrészét is. Kitünő mezőgazdákká és erdészekké válnak. Jó haszonszámra és erdőbérleti szerződést csak az tud kötni, aki ezekkel a kérdésekkel behatóan foglalkozott. Am a tapasztalt, okos és ügyszerető ügyvéd a birtokkezelés legfelső irányítását nagyobb tőkélyre viszi, mint bármely nagybirtokos, és mint a legtöbb diplomás mezőgazda-jószágigazgató. — Mert nagyobb a látóköre, élesebb a judiciuma, nem egy elfogult szemszögből, hanem emelkedettebb szempontból és így áttekintőbben és előrelátóbban, az egész gazdasági és politikai étellel összefüggőben nézi és itéli meg a felmerülő kérdéseket.

Például ilyen ügyvéd volt Darányi Ignác, aki sok évtizedes ügyvédkedés után, mint a legnagyobb uradalom tulajdonosának: az államnak ügyvédje, mint földmívelési miniszter is beigazolta, hogy igazán jó, lelkiismeretes ügyvédnél jobban nem tud sáfárkodni senki. — Nálánál jobb földmívelésügyi miniszter nem volt sem előtte, sem utána. Hasonló ügybuzgalommal, ügyszeretettel szolgálta az állam, az összesség agrárius és erdészeti ügyeit, mint azelőtt mágnás ügyfeleit.

A régi magyar vagyionkezelőnek tulajdonképen egyedüli típusa, az ügyvéd volt. A mágnás, a nagybirtokos ügyvédje: a juriumdirektor. Aki ellátta kliensének nemcsak jogi, hanem minden ügyes-bajos dolgát. Le kellett vennie minden gondot a birtokos válláról, az immobil vagyont meg is tartani és a rossz gazdálkodás dacára a költséző életmódhoz pénzt is teremteni. Gyakran még politizálnia is kellett gazdája helyett és ha az beteg volt, jóformán az orvost is helyettesítette.

A vagyionkezelő ügyvéd működésének pillérei: a jogi tudás, józan ész, emberismeret, és óvatosság. Arra van hivatva, hogy konzerváljon. Tartsa távol felét a nagy kockázatoktól, ne engedjen közel hozzá szélhámosokat, tudja megítélni és megkülönböztetni az egészséges szolid vállalkozást a betegtől és a csalóktól. — Ismerje alaposan fele jellemét és lelkivilágát, vegye tekintetbe ezt is

működésénél, tanácsainál. Erzékeny, tépelődő, aggályos lelkű ügyfélnek ne tanácsoljon még oly jövedelmezőnek és biztosnak ígérkező ügyletet sem, ha azzal előreláthatóan izgalmak és esetleg nyilvános pertraktálások járnak. Tépelődő lelkeknek egyáltalán nem ajánlandó a vagyon állagának megváltoztatása. Legfeljebb oly irányban, hogy a kockázat szempontjából a vagyon tárgyilag és geográfiai elhelyezettség tekintetében is megosztassék. Nagy vagyomoknál helyes lesz azok megosztása: ha lehetséges egyharmad földbirtokban, egyharmad városi házban, egyhatod biztos, részben külföldi értékpapirban és egyhatod pénzben, készpénzben ugyancsak legalább részben ingadozásnak kevésbé alávetett külföldi prima valutában.

Vállalkozó szellemeknél játssza a mérséklő és visszatartó szerepét és gondoskodjék mindig biztonsági szelepről. Ezt kívánja a kliens iránti hűség.

Pénzeket, értékeket sohase tartson huzamosabb ideig magánál. Sohase ajánlja pénzek kihelyezését feltűnő magas kamatozás ellenében. Sok tőke ment emiatt az elmúlt évekbe veszendőbe; sok tőke pedig, ha nem is vészett el, de lejáratkor ki nem fizettétvén, a behajtás nehézsége és lassúsága miatt az ügyfeleket szorult, súlyos helyzetbe hozta. Számoljon el mindig pontosan, legalább is negyedévenként és számszerű elszámolásának helyességét mindig legalább is évente ismertesse el írásban.

A legnagyobb bizalmonál is bizonytalan, nem szűnik-e meg hirtelen. A fél meghalhat és ki tudja örökösének egyike, vagy valamely tanácsadó, nem-e próbálják kikezdeni az ügyvédet.

A vagyonkezelő ügyvédnél mellőzhetetlen az adó és illetékjog alapos ismerete. Könnyelműség akár csak egy ház kezelését is vállalni az adótörvények tudása nélkül. A fél adóvallomását mindig nézze át az ügyvéd. Legyen az részletes és támlapokkal ellátva. A felszólalásokat, fellebbezéseket részletesen, szakszerűen dolgozza ki és a bizonyítékokat csatolja, vagy legalább is jelölje meg már fellebbezésében. Manapság már formalisztikusabb az adófelszólamlási eljárás és tárgyalás a peres felülvizsgálatnál. A régi patriarkális tárgyalások, amelyek csak alkudozásból és leírásból állottak, megszűntek már. Sok fél nem jut igazához az ügyvéd felületessége miatt.

A szerződések kötésénél, az ügyletek lebonyolításánál az ügyvéd ne tévessze szem elől az adó és illetékszempontokat. Nem egy — különben kényelmes — formát emiatt fog mellőzni. Ügyeljen arra, hogy az ügyfél adóban és illetékben amit csak lehet megtakarítson, de sohase

engedje meg, hogy az ügyfél illeték, vagy adóeltitkolásba, vagy adócsalásba keveredjék.

A mai gazdasági életben igen nagy szerepet játszanak a *részvénytársaságok*.

Családi vagyonok gyakran családi részvénytársaságokká alakulnak át. Részben a könnyebb osztozkodás kedvéért, részben azért, mert hitelnyújtás esetében többnyire a pénzügyezetek követelik ezt.

Tapasztalatom arra tanított, hogy az ilyen átalakulás, ha bizonyos szempontok kényszerítően nem követelik meg, amíg csak lehet, mellőztessék.

Nagy vagyonoknál jelentős érdekeltségek vállaltatnak részvénytársaságoknál akár azok alapításától kezdve, akár később, nagyobb részvénycsomagok átvételével. Ha ilyen esetben az ügyvédtől, mint vagyonkezelőtől tanácsot kérnek, úgy különösen két dologra ügyeljen: először is nézze meg nagyon jól, hogy kik állanak a társulat élén. Nem névleg, nem mint kirakati nevek, hanem hogy kik fogják *tényleg* vezetni, kik vannak jelentősen anyagilag érdekelve benne. Csak akkor tanácsolja a részvényvételt, ha ezek komoly megbízhatóságáról, becsületességéről és szakértelméről alaposan meggyőződött. És ha ügyfele az ugynevezett uralkodó csoportnak, szindikátusnak tagja lehet.

Megesik különösen olyankor, amidőn ügyvéd nagyobb vagyontömeget teljesen önállóan, függetlenül generális meghatalmazás alapján kezel, hogy a részvényátvétel fejében *neki* ajánlanak fel helyet a társaság igazgatóságában. Ezt, ha a felajánlás a társulat részéről történt s nem ügyfelétől indult ki, ne fogadja el. Ha ügyfele részéről indult ki ilyirányu kíváncsalom, és a fél maga óhajtja ezt érdekeinek megóvása végett — akkor is meggondolandó.

Az ügyvéd rendszerint csak *pictus masculus* a vállalat vezetőségében. Többnyire nincs meg sem a megfelelő szakértelme, sem a kellő ideje ahhoz, hogy akár az ügyvitelt ellenőrizhesse, akár annak irányításába befolylyék. Könnyen érhetik kellemetlen meglepetések.

Ezzel nem akarom azt mondani, hogy az ügyvéd nem volna alkalmas arra, hogy nagy *pénzügyezeteknél is vezető szerepet* vigyen. Ellenkezőleg, példák mutatják, hogy nyílt fejű, gazdaságilag képzett ügyvédből kiváló bankigazgató lehet. Fényesen tudja vezetni a legnagyobb iparvállalatokat is. Sokoldalúságánál, percipiáló képességénél fogva erre alkalmasabb, mint az egyoldalú szakember. Konciliánsabb, méltányosabb, mint a technikus. Munkás-

kérdéseket, a konszern és kartellkérdéseket majdnem mindig jobban tudja megfogni, simábban elintézni, mint a pusztán kereskedelmi, vagy műszaki előképzettségű vezérigazgató.

Ő még sem lesz soha egyoldaluan kapitalista és igaz-
vériig pénzember, hanem miként egy jogi és gazdasági tere-
ren egyaránt nagysikerű, finom szellemességű kollegánk
egyszer mondotta nekem: A kapitalizmusnak csak pár-
toló tagja. De akkor az ügyvédséggel fel kell hagynia.
Annyi urat egyszerre szolgálni nem lehet. Ezért Francia-
országban a részvénytársulati igazgatósági tagság az
ügyvédséggel inkompatibilis.

Döntő és áldásos tevékenységet fejtett ki a magyar
ügyvédség országunk szomorú összeomlása után ama
részvénytársulataink vagyonának megmentésénél, ame-
lyek összes telepei, vagy azok tulnyomó része az elszaki-
tott területen feküdtek. Az ugynevezett *nacionalizálások-
nál* a magyar ügyvédség megállotta helyét, beigazolta
gazdasági és jogászai rátermettséget, leleményességét a
legnehezebb viszonyok között is e bonyolult kérdések
megoldásánál. Bevitte kommerciális életünkbe a Holding
társaságok addig alig ismert felhasználását.

Magyar ügyvéd eszelte ki a fizetési nehézségekbe ju-
tott nagykereskedő szanálásának és a hitelezők kielégíté-
sének azt a szellemes formáját, hogy a fizetéseképtelen
vállalat részvénytársasággá alakíttatik át, annak részvé-
nyei tulnyomó részét a hitelezők kapják, ők ülnek be igaz-
gatóságába és a vállalatot tovább vezeti a volt tulajdo-
nos, mint ügyvezető igazgató. Így a gazdasági alany és
objektum konzerválva lesz és a hitelezők is hozzájutnak
követelésükhöz.

Megint más kérdés a kis részvényeseknek, *részvé-
nyesi kisebbségnek* képviselője. Tudjuk, hogy a társula-
tok vezetősége nem mindig respektálja az egyes részvé-
nyes jogát. Ezek a részvényesi alkotmányos jogok a tár-
sulati közgyűlésen gyakorlandók. A legtöbb részvényes
velük önmaga kellőképp élni nem tud. Hiányzik ehhez jog-
tudása, debatterai készsége. Itt nagy tere van az ügyvédi
működésnek. Az elnyomott részvényesi kisebbség jogos
érdekeinek megvédése, kiküzdése, vagy és szép ügyvédi
feladat. Részvényjogunk modernné fejlesztését, azt, hogy
ezt a kerettörvényt korszerű tartalommal töltötte meg a
felsőbb bírósági gyakorlat, az ügyvédek munkájának kö-
szönhetjük.

Az indítványozási jog megszorításának és az új
részvények kibocsátásánál a régi részvényesek alaptal-
lan és feltűnő megkárosításának tilalmát, az igazgatóság

felvilágosítás adására való kötelezettségét az ügyvédség vitva ki évtizedes szívós jogi küzdelemmel.

Ez a tevékenység meg is felel a hivatásnak. Ám ha az ügyvéd megjelenik a részvénytársasági közgyűlésen, ott harcias, kiméltetlen beszédekert tart s azután kellő honorárium ellenében elhallgat, ha Damokles kardjaként lebegő indítványokat nyújt be és azokat megfelelő kapacitálás fejében visszavonja, — ez nem az ügyvédi hivatáshoz méltó eljárás.

A részvénytársulatok érdekkörében még egy tevékenységi terület áll nyitva az ügyvédségnek: a *revizori intézmény*. Ha jogi tudásához megszerzi még a szükséges gazdasági ismereteket, különösen a könyvelést, úgy az ügyvéd lesz a legjobb, a legalkalmasabb, a legkívánatosabb revizor.

Az ügyvédi vagyonkezelés speciális ága a *csődtömeggondnoki*, vagy *vagyonfelügyelői* tevékenység.

E működésnél a jogi tudásnál fontosabb a kereskedelmi érzék és a rendes kereskedő gondossága, pontossága. Lényeges irányelv: a sürgősség. Minden irányban rögtön, gyorsan intézkedjék. A tömeg leltározásánál és biztosításánál ez természetszerű s vétkesnek mondható, ha ügyvédek középnagyságu tömeget heteken át leltározznak. A csőd, a kényszeregyesség lebonyolítását siettetni kell. Az idő múlása rendszerint felemészti a tömeget. Kivételesen előnyös lehet az üzem folytatása egyrészt azért, hogy a követelések behajtásáig ne mint holt tőke heverjen, másrészt konzerváltassék az üzlet, a vállalat addig, amíg értékesítésére a maga egészében kedvező időpont, ajánlat érkezik be. Az üzemben levő, az élő vállalat mindig nagyobb érték, mint a halott. Egyes ügyvédek az üzemek tömeggondnoki folytatásánál kitünő kereskedőnek bizonyultak.

Tartsa a tömeggondnok mindig szem előtt, hogy ő a hitelezők összességét, a tömeg érdekét hivatott képviselni. Ezért sem nyíltan, sem burkoltan — társa, vagy helyettese útján — sem képviselheti, sem a közadóst, sem egyes hitelezőket, sem csődben, sem kényszeregyességi tárgyalásánál, sem a felszámolási tárgyalásokon.

Indítsa meg sürgősen, minden mellétekintet nélkül a szükséges és indokolt megtámadási pereket; viszont tartózkodjék olyan megtámadási per megindításától, melynek jogossága és sikeressége kétes. Óvakodjék gondosan attól, hogy a költségszínalás gyanujába keveredjék.